

Posudek diplomové práce
Bc. Michaela Buzínová
Dobré místo pro život v podmínkách CHKO
Případová studie obce Bedřichov v Jizerských horách
Fakulta humanitních studií University Karlovy
katedra sociální a kulturní ekologie, 2020

Úvod

Diplomová práce **Bc. Michaely Buzínové** se řadí do skupiny výzkumů studujících a učitelů katedry sociální a kulturní ekologie, jež se zabývají střetem „dobra s dobrem“, tedy situací příznačnou pro všechna velkoplošná zvláště chráněná území (dále i VZCHÚ), v níž stojí na jedné straně rekreační, turistické a sportovní aktivity a na druhé ochrana přírody a krajiny (dále i OPaK). Pro uplatňování zásad udržitelného rozvoje jde o problém příznačný a vzhledem k ploše, již zaujímají chráněná území v České republice, i velmi důležitý.

1. Obsahová stránka

Michaela Buzínová se na rozdíl od předcházejících prací pokusila jako takřka domorodec (žije v nedalekém Liberci) na základě předporozumění přistoupit k problému komplexněji. Věděla totiž, a během studia měla i možnost srovnávání s jinými podobnými oblastmi, že Bedřichov v Jizerských horách se přes nejméně jednu velkou sportovní akci nadnárodního významu nijak dramaticky nerozvíjí a usiluje spíše o stabilitu, či ještě lépe, udržitelnost. Nesnažila se proto zkoumat „jen“ střet sportovních a dalších aktivit s OPaK, ale obecněji důvody a příčiny, proč si (pokud skutečně) obec dokáže zachovávat charakter místa dobrého i pro život místních obyvatel.

Diplomantka přistoupila k práci zešíroka. V úvodu zdůvodňuje hodnotu i zranitelnost horských území a z nich plynoucí střety zájmů, jimž se chce věnovat s hlediska udržitelného rozvoje území a kvality života. V následujícím textu členěném do krátkých, obsahově vždy jasně definovaných kapitol, v obecné rovině charakterizuje řadu pojmů od horských oblastí přes kvalitu života a udržitelný rozvoj a jeho pojetí v rámci sociální a kulturní ekologie až po udržitelný rozvoj území. Dále se zabývá dlouhou řadou faktorů, jež vstupují do hry při hodnocení konkrétního území nebo mohou být použity jako nástroje (krajinný ráz, různé typy indexů, koncepty SWOT, DPSIR atd.). Všechny jsou popsány vcelku kultivovaným způsobem a bez výraznějších chyb, ale (i vzhledem k plánovanému rozsahu práce, jemuž však nakonec neodpovídá skutečný rozsah textu a vzniká tak i disproporce mezi teoretickou a empirickou částí) jen velmi obecně: např. z konceptu SWOT jsou k popisu území a jeho potenciálu použity jen hrozby. Totéž platí o charakteristikách občanské společnosti, popisu zájmového území a aktivit v něm. Čtenář pak o to dychtivěji čeká na vlastní výzkum v empirické části.

Ve Vymezení výzkumu se však zpočátku spíše jen opakují údaje a charakteristiky z předchozích stránek. Přesné vymezení zvolené metody případové studie opřené o relevantní zdroje (Yin, Šťovíčková Jantulová, Hendl) se objeví na str. 34; autorka dále představuje svou koncepci a postupy včetně terénního deníku, popisu výzkumu, nezbytnosti triangulace až po výběr vzorku. Ocenění zaslouží důraz na etické aspekty výzkumu, který Michaelu dovedl ke vtípnému řešení anonymizace respondentů jmény barev („pan Hnědý“) s výjimkou těch, již by byli v jakémkoli případě odhalitelní na základě svých veřejných funkcí.

Vlastní popis výzkumu s interpretací dílčích témat zabírá pouhých 27 stran, když odečteme podrobnější popis obce zařazený zdůvodněně (kontext) na začátek empirické části. Vlastní Michaelin dobrý nápad diskutovat na konci každé tématické kapitoly obsah rozhovorů s dalšími daty se nakonec ukázal částečně kontraproduktivní. Pravděpodobně totiž pomohl znemožnit autorce to, co v práci postrádám nejvíc, totiž syntézu poznatků ze všech druhů dat vedoucí k odpovědi na celkový výzkumný problém. Posudek

O částech „Diskuze“ a „Závěr“ se zmíním podrobněji v závěrečném hodnocení.

2. Práce s literaturou

Buzínová musela nastudovat jednak historické prameny, zdroje, z nichž čerpala údaje pro popis zájmového území, menší (popravdě malé) penzum „šedých“ zdrojů k případové studii, dále porci zákonných a podzákonných norem. V metodologických zdrojích těžila z doporučení oboru: Bryman, Disman, Hendl, Novotná, Olsen, Punch, Šťovíčková Jantulová, Yin, ale i Dlouhá – Zahradník, což je jistě nadstandardní množství i rozpětí. S literaturou pracuje kvalifikovaně, cituje, parafrázuje, interpretuje i odkazuje hojně, správně a jednotně. Za pozornost stojí účelné vytěžení méně obvyklých zdrojů, jako jsou přednášky a ústní konzultace, které také pečlivě náležitě zdrojuje a cituje.

3. Formální stránka

Rozsah vlastního textu práce je 81 normostrana, což je na případovou studii této tématické (byť nikoli neuchopitelné) šíře prostě málo. Útlý svazek je zpracovaný typograficky střizlivě, ale s mnoha lapsy.

Mimo kategorii obvyklých chyb je nutné vytknout nesoulad obou elektronických verzí, zejména v Adobe Reader uložené ve Studijním informačním systému, s tištěnou verzí práce (píšu o pomocném tisku v kroužkové vazbě, protože oficiální svázanou verzí nemám při psaní posudku k dispozici). Zjevný chvat před odevzdáním práce způsobil nejen neshodu, ale i chyby typu „Chyba! Záložka není definována.“ (str. 7, Obsah), jež se mohou v tištěném textu vyskytnout a jež mohou být zdrojem chyb v číslování stránek DP v tomto posudku. Pokud mohu soudit podle paralelního čtení obou verzí při studiu práce a psaní posudku, neobsahují žádné textové odlišnosti, pouze citovanou automatickou poznámku (poznámky) a nesoulad ve stránkování, dokonce i v jednotlivých řádcích. Tisk byl nicméně odevzdán vzápětí po elektronické verzi a jakýkoli záměr autorky vylučuji.

Příklady chyb rozdělené do několika kategorií jsou ilustrativní a jakožto příklady pocházejí převážně z počátečních stran textu. Signifikantní je, že frekvence chyb všeho druhu v závěru stoupá.

překlepy:

„rozdělaná“ namísto „rozdělená“ (str. 10)

„Meier“ namísto „Maier“, (str. 16)

„Pro každé území existují určité výzvy a hroby.“ (str. 19)

mluvnice:

„... abychom tyto oblasti v určité podobě zachovaly...“ (str. 9, všeobecný podmět)

„Pro mnoho lidí žijící ve sportovních...“ (str. 12)

styl:

Většina chyb není zřejmě zaviněná stylistickou neschopností, ale (znovu a znovu...) tradičním spěchem. Příkladem je (částečně) nesrozumitelná kumulace částí vět na straně 44:

„...V rámci popisu těchto proměn například zmínil také Že je Bedřichov proměňující se obcí, ale určitým způsobem reflektovala většina informátorů, ...“.

Práce nicméně obsahuje všechny formální náležitosti: seznam příloh, strukturu výzkumného rozhovoru a ukázkou (příčemž ostatní rozhovory jsou připojené v elektronické podobě), projekt DP, informovaný souhlas, mapy a vlastní fotografie (příčemž o bohatý doprovodný materiál autorka před dokončením práce přišla vinou nezálohování...).

4. Celkové hodnocení

Diplomantka ve své práci propojila znalost prostředí, které je blízko jejímu domovu i zájmům, a prokázala schopnost systematické výzkumné práce i koncepčního přemýšlení, to ve stádiu úvah nad projektem. Celkový výsledek však nelze neoznačit za promarněnou příležitost. Příčina je nejbanálnější: nedostatek času prakticky pro celou dobu skutečné práce na výzkumu i textu, a jen malou omluvou jsou Michaela vážné zdravotní potíže.

O chvatu, s nímž byla práce dokončována, svědčí i zvýšené množství překlepů a chyb na posledních dvou stranách textu (a jež nemá smysl ani jednotlivě uvádět); Diskuze a Závěr totiž nezabírají více než necelou stránku.

V diskusi bohužel Buzínová jen opakuje postupy, jež se snažila uplatnit, aniž by se zamyslela nad tím, zda skutečně naplňují školské znaky metod, natož směřují k úspěšnému řešení problému. Diskuse empirických zjištění s teoretickými předpoklady pak chybí úplně. Závěr pak obsahuje pouze popisná data a vlastně neusiluje o jakékoli zobecnění.

Pokud bych si jako vedoucí práce měl něco vyčítat, nebyla by to ani šíře záběru, ani otevřená formulace problému bez výzkumných otázek. Skutečný problém je totiž formulovaný jasně: jaké hodnoty nacházejí obyvatelé (a majitelé rekreačních objektů, místní podnikatelé a částečně i návštěvníci) Bedřichova, jaká opatření přijímají jeho zastupitelé pro to, aby kvalita života v obci neklesala a roviny udržitelného rozvoje byly se držely v přijatelné rovnováze? Lapidárně řečeno, *proč Bedřichov není Špindl?* Jsem si jist, že Michaela na základě ne příliš četných, ale svědomitých konzultací chápala zadání správně a nejednou projevila i cit pro interpretaci odpovědí respondentů v jednotlivých výzkumných okruzích (viz dílčí „Diskuze“ a konzultace). Vyčítám si však, že jsem ji dost důrazně nepřesvědčil, aby odevzdání diplomové práce odložila. Mohla by tak shromážděný materiál v souladu s požadavky případové studie náležitě doplnit o další formy dat, hlouběji se zamyslet nad vlastními zúčastněnými pozorováními a s využitím triangulace všechny podklady interpretovat a syntetizovat na vyšší než prvoplánové pojmové úrovni.

Přes tyto vážné výhrady jsem si vzhledem ke všem kladům práce, zmíněným i jednotlivě neuváděným, jist, že práce opravňuje k doporučení pro obhajobu. Nekladu pro ni zvláštní otázky, protože jsem uvedl dostatek výhrad v textu, a přeji Michaela Buzínové, aby ve svých odpovědích podepřela **hodnocení „dobře“**, v přesnějším vyjádření **8–9 bodů**, které navrhuji.